

การคุมประพฤตินิติบุคคล : ศึกษาเฉพาะกรณีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัด
ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นายปรัชญา อัญประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-582-880-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018900. 11789809a

CORPORATE PROBATION : A CASE STUDY OF REGISTERED
PARTNERSHIP AND LIMITED COMPANY PROBATION
UNDER THE PROVISION OF CIVIL AND COMMERCIAL CODE

Mr. Prachya Yuprasert

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-582-880-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การคุมประพฤตินิติบุคคล : ศึกษาเฉพาะกรณี
ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัด

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นายปรัชญา อยู่ประเสริฐ

นิติศาสตร์

รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส

โดย

สาขาวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์นี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มุรธา วัฒนะชีวะกุล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ วีระพงษ์ บุญโญภาส)

..... กรรมการ
(อาจารย์วิชา มหาคุณ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ชาติชาย อัครวิบูลย์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จิรนิติ หะวานนท์)

พิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยนิตยสารกฎหมายในรอบสี่ปีที่ผ่านมาเพียงผ่านเดียว

ปรัชญา อยู่ประเสริฐ : การคุมประพฤตินิติบุคคล : ศึกษาเฉพาะกรณีห้างหุ้นส่วน
จดทะเบียนและบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (CORPORATE PROBATION :
A CASE STUDY OF REGISTERED PARTNERSHIP AND LIMITED COMPANY
PROBATION UNDER THE PROVISION OF CIVIL AND COMMERCIAL CODE)
อ.ที่ปรึกษา : รศ.วีระพงษ์ บุญโญภาส, 233 หน้า. ISBN 974-582-880-7

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาถึงความหมายความเป็นมาพัฒนาการและโครงสร้าง
ทางกฎหมายของการคุมประพฤตินิติบุคคล และวิเคราะห์โครงสร้างทางกฎหมายการคุมประพฤตินิติบุคคล
ของต่างประเทศเปรียบเทียบเกี่ยวกับโครงสร้างทางกฎหมายการคุมประพฤติของประเทศไทย วิเคราะห์ถึง
วัตถุประสงค์ของการคุมประพฤติ ข้อดีข้อเสียและความเป็นไปได้ที่จะนำการคุมประพฤตินิติบุคคลมาใช้
ในประเทศไทยในอนาคต โดยศึกษาเฉพาะกรณีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมาย
แพ่งและพาณิชย์

ผลการวิจัยพบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกากฎหมายของรัฐบาลกลางซึ่งเป็นกฎหมายแม่แบบ
บัญญัติให้นิติบุคคลต้องรับผิดชอบทางอาญาและให้อำนาจศาลในการที่จะคุมประพฤตินิติบุคคลได้โดยการรอกการ
ลงโทษปรับและการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมประพฤติ โดยให้นิติบุคคลรายงานกิจการนิติบุคคล ชดใช้ค่า-
เสียหายทางอาญา การกระทำความผิดบริการสังคมและเงื่อนไขอื่น ๆ เนื่องจากโทษปรับไม่เพียงพอที่จะทำให้
นิติบุคคลเกรงกลัวต่อกฎหมาย สำหรับในประเทศไทยศาลยอมรับที่จะให้นิติบุคคลมีความรับผิดชอบทางอาญาและ
สามารถใช้วิธีการคุมประพฤติในส่วนของการสืบเสาะและพินิจกับจำเลยซึ่งเป็นนิติบุคคล แต่ไม่สามารถที่จะ
ควบคุมและสอดส่องนิติบุคคลได้ เนื่องจากบทบัญญัติกฎหมายที่มีอยู่ไม่ให้อำนาจศาลที่จะคุมประพฤตินิติบุคคล

การคุมประพฤตินิติบุคคลมีวัตถุประสงค์หลายประการ คือมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการลงโทษ
การป้องกันการกระทำผิด การตัดโอกาสมิให้กระทำผิดอีก และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนิติบุคคลโดยเน้นหนักที่
การลงโทษและเพื่อปกป้องและคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมโดยการป้องกันการกระทำผิดซ้ำอีก
วิธีการคุมประพฤตินิติบุคคลมีทั้งข้อดีและข้อเสียในการนำมาใช้ โดยข้อดีสามารถลงโทษจำเลยให้เห็นเป็น
รูปธรรมมากกว่า

ในอนาคตสมควรนำวิธีการคุมประพฤตินิติบุคคลมาใช้ในประเทศไทย โดยใช้เป็นมาตรการ
เสริมกับโทษปรับ และริบทรัพย์สินเพื่อป้องกันอาชญากรรมที่ก่อความเสียหายแก่เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม
และทรัพยากรธรรมชาติ โดยใช้กับนิติบุคคล อันได้แก่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนและบริษัทจำกัดตามประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C170608 : MAJOR LAW

KEY WORD: CORPORATE / PROBATION

PRACHAYA YUPRASERT : CORPORATE PROBATION : A CASE STUDY OF REGISTERED PARTNERSHIP AND LIMITED COMPANY PROBATION UNDER THE PROVISION OF CIVIL AND COMMERCIAL CODE THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. VIRAPHONG BOONYOBHAS. 233 pp. ISBN 974-582-880-7

This research focuses on studying of meaning, history, legal development, objective and obstrucles of Probation in Thailand by comparing with the said measure in foreign countries. And also doing research on Corporate Probation under the meaning of Thai Civil and Commercial Code.

The results getting from this research showed that Probation in the United States of America expands its scope to corporation by giving authority to the Court to use difference kinds of sanction such as fine suspension, ordering probation's conditions to report on the operation of corporation, paying criminal compensation and ordering to work for Community Service. The reason for expanding the scope of probation to corporation is on the basic fact that only fine punishment cannot deter the corporations. As the matter of fact, Thailand is newly adopt this program so there is no law to empower the probation officers to control and observe the corporations.

There are many kinds of objective in using corporate's probation such as punishment, deterrent, incapacitation, and reformation by emphasizing on social defence theory, However, it can be said that this measure is still be improved.

The suggestion of the resercher is that Corporate Probation (Registered Partnership and Limited Company under Thai Civil and Commercial Code) should be used throughout the country in the near future together with fine and confistication for protection of crime which incurred damages to Economic Environment and National Resources.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2536

ลายมือชื่อนิติ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจจะสำเร็จลงได้ หากขาดความอนุเคราะห์จากท่านรองศาสตราจารย์วิระพงษ์ บุญโญภาส โดยท่านได้ให้ข้อมูล คำแนะนำ และข้อคิดต่าง ๆ พร้อมทั้งสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์มรุธา วัฒนะชีวะกุล ท่านอาจารย์วิชา มหาคุณ ท่านอาจารย์ชาติชาย อัครวิบูลย์ ท่านอาจารย์ ดร. จิรนิติ หะวานนท์ ที่กรุณาสละเวลามาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำอันมีคุณค่าจนทำให้สามารถจัดทำวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอรุณนิติ ดิษฐอำนาจ ท่านจรัญ ภักดีธนากุล ท่านสุรศักดิ์ กิตติพงษ์พัฒนา ท่านสิทธิศักดิ์ วนะชกิจ ท่านอาจารย์ ดร. คณิต ฦ นคร. ท่านอาจารย์กุลพล พลวัน ท่านอาจารย์ เข็มชัย ชูติวงศ์ พ.ต.อ.ดร.ชาญวุฒิ วัชรพุกก์ พ.ต.ต.ดร.ปัญญา มาเม่น ท่านอาจารย์นิธิ จิตสว่าง รองศาสตราจารย์ ดร.ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์ รองศาสตราจารย์อัมพล ชูบำรุง และคุณชรรค์ชัย บุนปาน ซึ่งได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ ให้ข้อคิดเห็นตลอดจนคำแนะนำ และขอขอบคุณท่าน ใสลเกษ วัฒนพันธ์ ที่กรุณาให้แนวคิดหัวข้อเรื่อง ตลอดจนเอกสารและคำแนะนำต่าง ๆ อีกมากมายในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษาและวงการกฎหมายอยู่บ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแก่บุพการี และคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้เขียน และขอขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกท่านด้วยใจจริง

ปรีชญา อยู่ประเสริฐ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	7
1.3 ทฤษฎีแนวความคิดและสมมติฐานของการวิจัย.....	7
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย.....	8
1.5 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.6 ขอบเขตของการวิจัย.....	9
2 ประวัติความเป็นมาและลักษณะโดยทั่วไปของการคุมประพฤติ.....	11
2.1 ความหมายของการคุมประพฤติ.....	11
2.2 ประวัติและความเป็นมาของการคุมประพฤติ.....	14
2.3 แนวความคิดและทฤษฎีการคุมประพฤติ.....	25
2.4 วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการคุมประพฤติ....	28
2.5 โครงสร้างทางกฎหมายของการคุมประพฤติ.....	29
2.5.1 โครงสร้างทางกฎหมายการ คุมประพฤติในประเทศไทย.....	29
2.5.2 โครงสร้างทางกฎหมายการ คุมประพฤติของต่างประเทศ.....	34

2.6	ลักษณะทั่วไปของการคุมประพฤติ.....	40
2.6.1	กระบวนการคุมประพฤติ.....	40
2.6.2	เงื่อนไขการคุมประพฤติ.....	47
2.6.3	หน่วยงานคุมประพฤติ.....	58
2.6.4	การสิ้นสุดการคุมประพฤติ.....	59
3	หลักเกณฑ์การคุมประพฤตินิติบุคคล.....	64
3.1	ลักษณะของบุคคลธรรมดา และนิติบุคคล.....	64
3.1.1	บุคคลธรรมดา.....	64
3.1.2	นิติบุคคล.....	66
3.1.3	ความรับผิดทางอาญาของนิติบุคคล.....	69
	3.1.3.1 ความรับผิดทางอาญา ของนิติบุคคลในระบบ กฎหมายคอมมอนลอว์.....	72
	3.1.3.2 ความรับผิดทางอาญา ของนิติบุคคลในระบบ กฎหมายซีวิลลอว์.....	78
	3.1.3.3 ความรับผิดทางอาญา ของนิติบุคคลในระบบ กฎหมายสังคมนิยม.....	81
	3.1.3.4 ความรับผิดทางอาญา ของนิติบุคคลตาม กฎหมายไทย.....	83
3.2	การคุมประพฤตินิติบุคคล.....	99
3.2.1	ความหมาย.....	99
3.2.2	ประวัติและความเป็นมาของการ คุมประพฤตินิติบุคคล.....	101

3.2.3	แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการ คุมประพฤตินิติบุคคล.....	106
3.2.4	วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการ คุมประพฤตินิติบุคคล.....	107
3.2.5.	โครงสร้างทางกฎหมายของการ คุมประพฤตินิติบุคคล.....	112
3.2.6	วิธีการและเงื่อนไขในการ คุมประพฤตินิติบุคคล.....	119
3.2.7	รูปแบบของคดีที่ใช้วิธีการ คุมประพฤตินิติบุคคล.....	129
3.2.8	ขั้นตอนของการคุมประพฤตินิติบุคคล....	131
3.2.9	หน่วยงานที่รับผิดชอบในการ คุมประพฤตินิติบุคคล.....	133
3.2.10	บทบังคับในกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม เงื่อนไขการคุมประพฤติ.....	135
3.2.11	ปัญหาและอุปสรรคของการ คุมประพฤตินิติบุคคล.....	136
4	การนำวิธีการคุมประพฤตินิติบุคคลมาใช้ในประเทศไทย.	140
4.1	โครงสร้างทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ คุมประพฤตินิติบุคคล.....	142
4.1.1	กฎหมายต่างประเทศ.....	142
4.1.2	กฎหมายประเทศไทย.....	146
4.2	การคุมประพฤตินิติบุคคลกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ. การคุมประพฤติของประเทศไทย.....	154
4.2.1	ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56, 57, 58	154
4.2.2	พระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุมประพฤติตาม ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522...	162

4.2.3	กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	172
4.3	การคุ้มครองสิทธิบุคคลกับหน่วยงานคุ้มครอง... ..	174
4.3.1	หน่วยงานคุ้มครอง... ..	174
4.3.2	พนักงานคุ้มครองที่ได้รับการแต่งตั้ง จากศาล.....	176
4.3.3	งานอาสาสมัครคุ้มครอง... ..	176
4.3.4	องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร.....	177
4.4	ข้อดีและข้อเสียของการคุ้มครองสิทธิบุคคล.....	178
4.4.1	ข้อดีของการคุ้มครองสิทธิบุคคล.....	178
4.4.2	ข้อเสียของการคุ้มครองสิทธิบุคคล.....	181
5	ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ.....	184
5.1	ข้อสรุป.....	184
5.2	ข้อเสนอแนะ.....	196
	บรรณานุกรม.....	199
	ภาคผนวก.....	209
	ประวัติผู้วิจัย.....	233